

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ХЕРСОНСЬКИЙ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ І
МЕНЕДЖМЕНТУ КАФЕДРА ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ТА ПРОФЕСІЙНОЇ
ОСВІТИ**

**РЕАЛІЗАЦІЯ КРЕАТИВНИХ ЗДІБНОСТЕЙ УЧНІВ
ЗАКЛАДУ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ НА УРОКАХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ
Кваліфікаційна робота (проект)
на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»**

Виконала: студентка 4 курсу, групи 12-411
спеціальності 014 Середня освіта (Трудове
навчання та технології)

Освітньо – професійної програми Середня
освіта (Трудове навчання та технології)

Олійник Ірина Петрівна

Керівник: к.п.н., доцент Шпак Л. М.

Рецензент: к.п.н., доцент Носова І.О.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. Психолого – педагогічні засади креативних здібностей учнів закладу середньої освіти	
1.1 Характеристика креативних здібностей, як засобу реалізації творчого потенціалу особистості	5
1.2 Особливості реалізації креативних здібностей учнів у процесі організації проектної діяльності.....	8
РОЗДІЛ 2. Методика реалізації креативних здібностей учнів на уроках трудового навчання засобами організації проектної діяльності	
2.1 Особливості організації творчої діяльності вчителя задля реалізації креативних здібностей учнів у проектній діяльності	12
2.2 Методика реалізації креативних здібностей учнів 5 класів засобами технології виготовлення аплікації (природних та текстильних матеріалів).....	20
ВИСНОВКИ	37
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	39

ВСТУП

Актуальність дослідження. Проблема творчості стала на наш час стала самою актуальною, тому що саме творчі люди створюють щось нове і неповторне у всіх сферах людської діяльності. Розвиток креативності учнів в процесі шкільного життя здобуває одне з найважливіших значень. Проблема творчого розвитку школярів виникла через такі фактори: в першу чергу це – необхідність зростання творчих ресурсів дитини в умовах глобалізації суспільства; по-друге – потреба активізації творчої активності учнів; в третю чергу головна роль творчості це розвиток загальної і, художньої культури .

На заняттях з трудового навчання та технологій учитель повинен створювати такі умови для навчання, щоб учні не тільки зрозуміли як корисне значення праці яку вони виконують, але й змогли б показати свої креативні здібності, та реалізувати їх.

У нинішній педагогіці освіти існують певні недоліки щодо творчого розвитку учнів. Вони визначені репродуктивно практикою залучення до творчості. Внаслідок цього переважна більшість учнів перебуває поза цією своєрідною і важливою сферою виховного впливу.

Тому і виникає необхідність у найглибшому вивченні вітчизняної і зарубіжної практики креативної педагогіки, теорії творчого розвитку , досвіду навчання педагогів, виховання і розвитку учня . Тому темою дипломної роботи було обрано «Реалізація креативних здібностей учнів ЗСО на уроках трудового навчання».

Мета дослідження полягає у визначенні особливостей та способів реалізації креативних здібностей учнів ЗСО на уроках трудового навчання.

Завдання дослідження:

- Розглянути психолого – педагогічні засади креативних здібностей учнів закладу середньої освіти;
- проаналізувати характеристику креативних здібностей, як засобу реалізації творчого потенціалу особистості;

➤ розкрити особливості реалізації креативних здібностей учнів у процесі організації проектної діяльності на заняттях трудового навчання в закладі середньої освіти.

Об'єкт дослідження процес розкриття та утворення креативних здібностей учнів на уроках трудового навчання.

Предмет дослідження способи розвитку творчих здібностей учнів ЗСО на уроках трудового навчання.

Методи дослідження:

теоретичні: аналіз – для вивчення й узагальнення положень психолого – педагогічної методичної літератури, матеріалів періодичних фахових видань з метою визначення стану та розробленості проблеми дослідження;

інноваційні: використання комп'ютерних технологій, метод проектів, інтерактивні.

емпіричні: спостереження за освітнім процесом, анкетування – для аналізу педагогічного досвіду, результатів практичної діяльності учнів закладу середньої освіти.

РОЗДІЛ 1

Психолого-педагогічні засади креативних здібностей учнів закладу середньої освіти

1.1 Характеристика креативних здібностей, як засобу реалізації творчого потенціалу особистості

На формування особистості дитини впливає багато чинників, взаємовідносини з родиною, навколишній світ, відносини у школі з однокласниками, культура та мистецтво. Поступово спілкуючись с людьми, вивчаючи культурну спадщину людства, дитина збагачує власний життєвий досвід, та має можливість творчо використовувати отриманні знання у притаманних їй видах діяльності. Завдяки цьому розвивається уява, мислення, комунікативні навички, вміння розуміти іншого тощо. Здібності – це цілий її комплекс, що проявляється в активній діяльності людини (рис.1.1). Найповніше здібності виявляються тоді як особистість засвоює людські надбання, збагачує їх, виступаючи творцем матеріальних і духовних цінностей, чим значніший і важливіший цей внесок, тим вищими будуть її здібності .

Здібності можуть бути якісними і кількісними. Для педагога важливо знати до чого виявляють здібності учні, які індивідуально – типологічні особливості їх особистостей включаються в процес діяльності. Складний комплекс психологічних особливостей людини, який забезпечує успіх діяльності, як набір «змінних величин», дозволяючи іти до мети різними шляхами це якісні здібності [4].

Рис.1.1–схема формування творчих здібностей учня

Діяльність людини, в якій створюються нові об'єкти та якості, схеми поведінки й спілкування, нові образи та знання називається творчістю.

Творчість – це потреба вповному і вільному втіленню своїх здібностей та життєвих можливостей.

Аналізуючи наведені визначення, можна зробити висновок, що творчість це людська діяльність, у процесі якої особистість, задовольняючи потреби в реалізації своїх здібностей, створює нові знання, об'єкти, схеми поведінки, робить власні «відкриття»[5].

Поряд із поняттям «творчість» вживається й «креативність». Креативність вивчається вченими як характеристика творчого потенціалу особистості. Креативність (англ. create – створювати, creative – творчий) – це здатність творити і знаходити нові незвичайні ідеї, що відхиляються від прийнятих схем мислення, успішно виконувати завдання поставлені перед собою нестандартним чином, а також здібність вирішувати проблеми, які виникають всередині статичних систем. Отже, поняття «творчість» та «креативність» характеризують особистість (рис. 1.2).

Рис.1.2– схема умови формування творчої особистості

Креативна особистість знає, що потрібно для створення нової ідеї, вирішення складного завдання: додати одну деталь, придумати принципово нове по-іншому щось вже звичне, діяти у супереч поширеним стереотипам або просто знайти спосіб поглянути на статичні системи динамічно.

Переваги креативності:

- креативність допомагає вирішувати існуючі проблеми, тому що саме хороша ідея здатна допомогти знайти вихід із складної ситуації;
- креативна думка підштовхує особистість знаходити самі незвичайні шляхи розвитку;
- креативність робить життя різноманітним;
- креативність дозволяє реалізувати свій креативний задум;
- креативність допомагає знайти шляхи для самореалізації.

У кожній людині природою закладений певний творчий потенціал. Якщо вчитель ставить за мету розвиток потенційних творчих можливостей дитини, формування її як творчої особистості, він повинен оволодіти тими

формами, методами й засобами педагогічної діяльності, які забезпечують розвиток креативних рис особистості, а також тих додаткових мотивів, особистісних якостей, здібностей, які сприяють успішній творчій діяльності.

На ефективне формування творчої особистості учня впливає

- Реалізація особистісно – зорієнтованого підходу;
- Забезпечення поглибленої індивідуалізації освітнього процесу;
- Спільна праця між учасниками освітнього простору;

Найкраще впливає на формування творчої особистості учня середовище, співпраця з ічителем.

У психологічному дослідженні українського психолога Валентина Моляко визначено що для розвитку творчих здібностей учнів у процесі трудового навчання з використанням інтерактивних технологій навчання варто практикувати такі творчі проекти:

- конструкторського характеру;
- технологічного характеру;
- графічного характеру на: розробку і читання робочих креслень технічних виробів та будівельних кресленьтощо;
- художньо – конструкторського оздобленнявиробів, розробка форми орнаменту, вибір способу оздоблення виробу тощо[19].

1.2 Особливості реалізації креативних здібностей учнів у процесі організації проектної діяльності

Як свідчить досвід багатьох вітчизняних та закордонних педагогів для успішного формування у учнів якостей творчої особистості учням варто надавати максимум можливостей для випробовування себе в творчій діяльності. Засвоюючи досвід у творчості учні набувають здібності видозмінювати ті стереотипи мислення, яким вони вже навчилися. Учні повинні вчитися відмовлятися від стереотипів, конструювати нові підходи до осмислення раніше вивченого або нового змісту.

Для формування творчого учня як особистості такі компоненти.

Інтелектуально – логічні здібності учня проявляються у: умінні правильно аналізувати, критеріями оцінки аналізує правильність.

Здібності виділяти істотне спільне і відволікатися від несуттєвого. Критерієм оцінки є логічність, правильність, глибина суджень і висновків, вміння описувати явища, процеси, логічно зв'язано, повно і правильно викладати думки, критерієм оцінки цього вміння є повнота, глибина, логічність[20].

Здібності пояснювати, це свідчить про інтелектуально – логічне уміння аргументовано викладати і розкривати сутність питання, проблем. Критерієм оцінки є повнота, аргументованість суджень.

Здібності доводити, обґрунтовувати.

Інтелектуально – евристичні здібності включають в себе: здібності генерувати ідеї та висувати гіпотези, це характеризує інтелектуально – евристичні властивості особистості в умовах обмеженої інформації. Критерієм оцінки є кількість ідей, гіпотез.

Здібність до фантазії. Критерієм оцінки цієї здібності є яскраві і оригінальні образи, новизна, значимість фантазії, що виявляється при розв'язуванні творчих задач.

Асоціативність пам'яті, ця здібність відображає і встановлює у свідомості нові зв'язки між компонентами задачі. Критерієм оцінки є кількість асоціацій за одиницю часу, їх оригінальність.

Здібності до переносу знань та умінь у нові ситуації характеризує продуктивність мислення. Критерієм оцінки є широта переносу ступінь ефективності переносу знань і умінь для розв'язання творчих задач.

Здібність відмовлення від нав'язливої ідеї. Критерієм оцінки цієї здібності є ступінь швидкості переключення мислення на нові способи розв'язання творчих задач.

Не слідувати бездумно загальноприйнятій точці зору, бути вільним від думки авторитетів, мати свою точку зору це все характеризує незалежність

мислення. Критерієм оцінки є гнучкість та ступінь незалежності власної думки від думки інших.

Критичність мислення – це здібність до суджень які оцінюють, це правильність оцінити результат власної творчої діяльності та діяльності, уміння знаходити власні помилки, критерієм оцінки є об'єктивність оціночних суджень.

Задачу творчою називають таку, яка в цілому є новою, або, меншою мірою, містить значну новизну. Це і сприяє на значні розумові зусилля, спеціальний пошук, знаходження нового способу розв'язання задачі.

Система творчих завдань повинна бути створена та зосереджена на формування знань і умінь учнів. А також одночасно розглядатися і як сукупність творчих завдань, або як єдине ціле. Системо – утворюючими чинником об'єднання творчих завдань виступає мета сучасної школи. Вона пов'язана із творчою спрямованістю освіти.

Підвищити активність учнів у самостійному отриманні знань, набутті навичок здійснення практичної діяльності можна шляхом впровадження проектної технології, яка основана на використанні проблемних, дослідницьких методів.

Спираюся на головні принципи у реалізації даної технології: самостійність, діяльність, результативність, проектна технологія дозволяє успішно формувати ключові компетентності особистості, необхідні у подальшому житті: комунікативні, інформаційні, соціальні, компетентності, пов'язані з життям в багатокультурному суспільстві, з навичками вчитися все життя; а головне, спрямована на реалізацію творчого потенціалу учнів[3].

Уява – це основний психічний процес, який забезпечує творчу діяльність. Перед тим як виготовити якийсь новий предмет, ми повинні створити уявного образу і програму його виготовлення, тобто змоделювати об'єкти й процеси. Уява як психологічний процес допомагає побачити результат ще перед початком виконання роботи. Педагогічні ж основи

представлені не досить детально. Чітко вимальовується тенденція до пошуку засобів розвитку мислительних здібностей, пов'язаних з творчою діяльністю дитини. В процесі професійної підготовки успії творчого мислення багато в чому визначається рівнем формування основних компонентів творчого мислення. Усе це відбувається на більш ранніх етапах формування особистості.

Перелік даних компонентів:

- здатність до аналізування, синтезу, порівнянню та встановленню причин та наслідків,
- критичність мислення та здатність знаходити протиріччя, прогнозування можливого розвитку,
- здатність бачити будь яку систему в минулому і будувати послідовність,
- формувати нові ідеї та вирішувати їх у образах та графічній формі.

У процесі навчання та практики відбувається формування професійних умінь та досвіду, яку необхідні в організації навчального процесу. Зокрема активізації креативного потенціалу особистості. В сучасних концепціях є така ідея як розвиток особистості дитини, та її творчих здібностей. Причини які виникли до проблеми креативності різноманітні, вони визначаються інтелектуалізацією сучасного суспільства та значущістю проблеми творчого розвитку учня як особистості. Значне прискорення науково – технічного прогресу суттєво змінює тип соціального стимулювання наукових досліджень. Це визначає новий етап розвитку проблеми творчості.

РОЗДІЛ 2

Методика реалізації креативних здібностей учнів на уроках трудового навчання засобами організації проектної діяльності

2.1 Особливості організації творчої діяльності вчителя задля реалізації креативних здібностей учнів у проектній діяльності

Завдання, які постають перед сучасним закладами середньої освіти, це творчий розвиток школярів. Навчальний процес повинен викликати у дитини бажання йти шляхом власного розвитку, знаходячи щось сучасне та цікаве, отримуючи при цьому естетичне задоволення від почутого і побаченого.

Із розвитком креативності у учня тісно пов'язаний предмет трудове навчання. Така творча діяльність для учнів дуже емоційна та приваблива, вона впливає на всі сторони життя та допомагає задовольнити потреби у діяльності. Саме у творчій діяльності розвиваються якості творчої особистості. Творчі здібності учнів ефективно розвиваються під час виконання робіт.

Перед учителем трудового навчання постає таке завдання як розвиток творчого потенціалу учнів, вчитель повинен пробуджувати інтерес до пізнання чогось нового та розвивати вміння та навички, творчо та відповідально ставитися до виконання завдань. На розвиток творчих задатків у учнів сприяють індивідуальні та групові завдання, ігри, різні поставлені задачі та інноваційні технології.

Для розвитку творчих здібностей дітей слід:

- використовувати інноваційні технології,
- проводити практичні заняття, на яких учні виготовляють різні вироби з природних матеріалів;
- використовувати колективне обговорення творчих завдань;
- користуватися технічною документацією;

Вчителю трудового навчання найкраще використовувати спосіб оюєднання окремих елементів сучасних технологій навчання для розвитку креативних здібностей учнів.

Рис. 2.3 – схема впливу уроку трудового навчання на творчий розвитокучнів

Для того щоб такий спосіб дав результати необхідно вникати в методику кожної освітньої технології(Рис 2.3).

І тому, у процесі такої роботи можна переконатися, що лише вдале обєднання сучасних педагогічних технологій дасть змогу розвивати творчі здібності у учнів. І тому це значить формування творчої особистості учня.

Регулярне використання на уроках системи спеціальних завдань та завдань, які спрямовані на розвиток пізнавальних можливостей і здібностей, розширює творчі здібності школярів, та сприяє особистісному розвитку. Це підвищує якість творчої підготовленості, та дозволяє дітям більш впевнено орієнтуватися в найпростіших закономірностях навколишньої їхньої дійсності та активніше використовувати творчість у повсякденному життє. Щоб дитина вчилася в повну силу своїх здібностей, треба викликати в нього

бажання до навчання, до знань. Треба допомогати дитині вірити в себе, у свої здібності (Рис.2.4). Майстерність вчителя збуджувати, зміцнювати та розвивати пізнавальні інтереси учнів у процесі навчання полягає в умінні зробити зміст свого предмета багатим, глибоким, привабливим. Способи пізнавальної діяльності учнів різноманітні, творчі та продуктивні.

Рис 2.4 – схема умов розвитку здібностей та обдарувань

Проектно – технологічна діяльність обґрунтована і спрямована діяльність, що передбачає розроблення конструкції технології та виготовлення і реалізацію об'єкта проектування, і творчо інтелектуальних і предметно – перетворюючих знань та вмінь.

Метою проектно – технологічної діяльності учнів на уроках трудового навчання є створення учнями навчального творчого проекту. Проект розглядається як самостійно розроблений і виготовлений учнем від ідеї до її втілення. На кожному етапі виготовлення виробу учні повинні використати набуті знання, уміння та навички, завдяки цьому вони підвищують свій творчий потенціал.

Переходимо до організаційно – підготовчих етапів підготовки вчителя до уроку. Перед виконанням проектів вчитель повинен скласти календарно – тематичне планування та матриці відповідно до класу та шкільної програми.

Календарно – тематичне планування – це розподіл у часі окремих уроків із врахуванням кількості годин. Вони визначаються з допомоги програми на кожен тему, кількості тижневих годин і розкладу занять. Планування розробляється вчителем на кожний клас у відповідності з навчальною програмою та вимогами Державних освітніх стандартів [1].

Завдання календарно – тематичного планування:

- визначити для кожної теми в ручному курсі її місце й місце кожного уроку;
- визначити взаємозв'язк між окремими уроками та темами річного курсу;
- організувати раціональну роботу й озброєння учнів системою знань;

Календарно – тематичний план учителя включає наступні розділи:

- титульний лист;
- програмне і навчально – методичне забезпечення навчального плану;
- власне тематичне планування навчального предмета.

Таблиця 2.1

Орієнтовно календарно – тематичний план для 5 класу на I семестр

№ п/п	Клас, номери уроків	Розділи, теми	Кіль-ть годин	Дата
	5 клас			
Розділ 1. Основи проектування, матеріалознавства та технології обробки				
Проект 1. Брелок				
Основна технологія: технологія виготовлення виробів з бісеру				
	1	Вибір та обґрунтування теми проекту. Планування роботи з виконання виробу. Проектування форми брелка методом фантазування. Трафарет зображення.	1	
	2	Добір інструментів та конструкційних матеріалів для роботи. Добір схеми.	1	

Продовження таблиці 2.1

	3 – 4	Виготовлення брелка паралельним плетінням. Закріплення та нарощування дроту у виробі.	2	
	5 – 7	Плетіння брелка з бісеру на дротяній основі. З'єднання деталей виробу. Остаточна обробка виробу. Захист проекту.	3	
Проект 2. Торбинка для дрібничок Основна технологія: технологія виготовлення аплікації(з текстильних та природних матеріалів).				
	8	Вибір та обґрунтування теми проекту. Планування роботи з виконання проекту.	1	
	9	Проектування торбинки методом фантазування. Графічне зображення.	1	
	10	Добір конструкційних матеріалів та інструментів для виготовлення торбинки.	1	
	11 – 14	Побудова викрійки виробу. Виконання деталей аплікації. Виготовлення виробу.	4	
	15	Захист проекту.	1	
Розділ 2. Технологія побутової діяльності та самообслуговування				
Проект 3: Сервірування святкового столу Основна технологія: технологія формування культури споживання їжі; технологія сервірування столу				
	16 – 17	Види столових приборів. Правила поведінки за столом. Сервірування святкового столу.	2	
Розділ 1. Основи проектування, матеріалознавства та технології обробки				
Проект 4: Лялька – мотанка(оберіг) Основна технологія: технологія виготовлення ляльки – мотанки				
	18	Вибір та обґрунтування теми проекту (виду) ляльки – мотанки. Планування роботи з виконання проекту.	1	
	19	Проектування ляльки – мотанки методом фантазування. Графічне зображення.	1	
	20	Добір конструкційних матеріалів та інструментів для виготовлення ляльки – мотанки	1	

Продовження таблиці 2.1

	21 – 22	Виготовлення ляльки – мотанки	2	
	23	Оздоблення ляльки – мотанки(на власний вибір).	1	
	24	Остаточна обробка виробу. Захист проекту.	1	
Проект 5: Гольниця Основна технологія: технологія обробки текстильних матеріалів ручним способом				
	25	Вибір та обґрунтування теми проекту. Планування роботи з виконання проекту.	1	
	26	Проектування гольниці методом фантазування. Графічне зображення.	1	
	37	Добір конструкційних матеріалів та інструментів для виготовлення гольниці.	1	
	28	Виготовлення шаблонів. Розкрій виробу.	1	
	29 – 31	Виготовлення гольниці (за допомогою ручних швів).Оздоблення гольниці.	3	
	32	Остаточна обробка виробу. Захист проекту.	1	

Після розробки календарно – тематичного плану вчитель розробляє матрицю.

Матриця це зручна форма планування для особистого користування та складання календарно – тематичного плану, у матриці відображають кількість проектів, основні та додаткові технології, очікувані результати навчально – пізнавальної діяльності учнів та кількість годин на кожен проект, під час виконання кожного проекту.

Порядок заповнення матриці:

- обрати об'єкти та визначити її кількість. Назви проектів беруть з орієнтовного переліку об'єктів навчальної програми для певного класу
- навпроти кожного об'єкта вказати основну технологію, за допомогою якої його виготовлятимемо.
- вказати орієнтовну кількість годин на кожен проект;

- розподілити всі очікувані результати ;
- відповідно до розподілу очікуваних результатів та технологій уточнюємо кількість годин на проект [6].

Таблиця 2.2

Матриці календарно – тематичного планування для 5 класу на I семестр
навчального року

Об'єкт	Основна технологія	Кіль-ть годин	Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів
Брелок	Виготовлення виробів з бісеру	7	Знає етапи проектування. Розуміє сутність методу фантазування. Застосовує метод фантазування під час проектування виробу. Проводить міні-маркетингові дослідження, щоб обґрунтувати обрання виробу та його конструкційних особливостей. Добирає інструменти та матеріали для виготовлення виробу. Визначає необхідну кількість матеріалів для виготовлення виробу. Виконує малюнок виробу. Виготовляє виріб. Дотримується правил безпечної праці при виконанні технологічних операцій.

Продовження таблиці 2.2

Торбинка для дрібничок	Виготовлення аплікації (з текстильних та природних матеріалів)	8	<p>Знає етапи проектування. Розуміє сутність методу фантазування. Називає конструкційні матеріали, необхідні для виготовлення запланованого виробу. Розрізняє й називає інструменти та пристосування необхідні для обробки конструкційних матеріалів. Дотримується послідовності етапів проектної діяльності. Застосовує метод фантазування під час проектування виробу. Виготовляє виріб. Дотримується правил безпечної праці при виконанні технологічних операцій.</p>
Сервірування святого столу	Технологія формування культури споживання їжі; технологія сервірування столу	2	<p>Розрізняє столові прибори. Сервірує стіл. Уміло поводить за столом. Усвідомлює важливість дотримання етикету для створення власного позитивного іміджу.</p>
Лялька – мотанка	Виготовлення ляльки – мотанки	7	<p>Знає етапи проектування. Розуміє сутність методу фантазування. Застосовує метод фантазування під час проектування виробу. Добирає інструменти та матеріали для виготовлення виробу. Визначає необхідну кількість матеріалів для виготовлення виробу. Вирізняє за характерними ознаками технології виготовлення та оздоблення виробів, поширені в регіоні проживання. Дотримується прийомів роботи з інструментами та пристосуваннями. Оздоблює виріб за готовою композицією. Усвідомлює значущість виробу, що виготовляється.</p>

Продовження таблиці 2.2

Гольниця	Обробка текстильних матеріалів ручним способом	8	Знає етапи проектування. Розуміє сутність методу фантазування. Називає конструкційні матеріали, необхідні для виготовлення запланованого виробу. Розуміє необхідність дотримання правил безпечної праці та організації робочого місця. Застосовує метод фантазування під час проектування виробу. Добирає інструменти та матеріали для виготовлення виробу. Виготовляє виріб. Усвідомлює значущість виробу, що виготовляється.
----------	--	---	---

Таким чином нами було розглянуто організаційні етапи підготовки вчителя до уроку, передумовою якого є розробка календарно – тематичного планування й розробка матриці.

2.2 Методика реалізації креативних здібностей учнів 5 класів засобами технології виготовлення аплікації (природних та текстильних матеріалів)

За змістом проекти поділяються на: інтелектуальні, матеріальні, екологічні, комплексні.

Засобами виконання проектів є використання різних інструментів, пристосувань, машин, механізмів, автоматичних пристроїв. Проектна діяльність, як система в загальному складається з таких основних елементів, які взаємозв'язані між собою і розкривають послідовність розроблення та виконання проекту: організаційно – підготовчий, конструкторський, технологічний та заключний етапи (рис.2.5).

На кожному етапі учнями здійснюється відповідна система послідовних дій у виконанні проекту. Вчитель стає дійсно організатором дитячого життя. Вчител повинні будувати такий план роботи та запропонувати такі об'єкти для виготовлення, які є цікавими, підтримати та допомогти кожному учневі.

Діяльність під час проектно – технологічної діяльності здійснюється в наступній послідовності:

- аналізування вихідної позиції і визначення цілей і задач навчання,
- планування роботи, добір змісту і засобів досягнення цілей,
- виконання необхідних операцій.

В першу чергу від вчителя залежить організація на початку роботи.

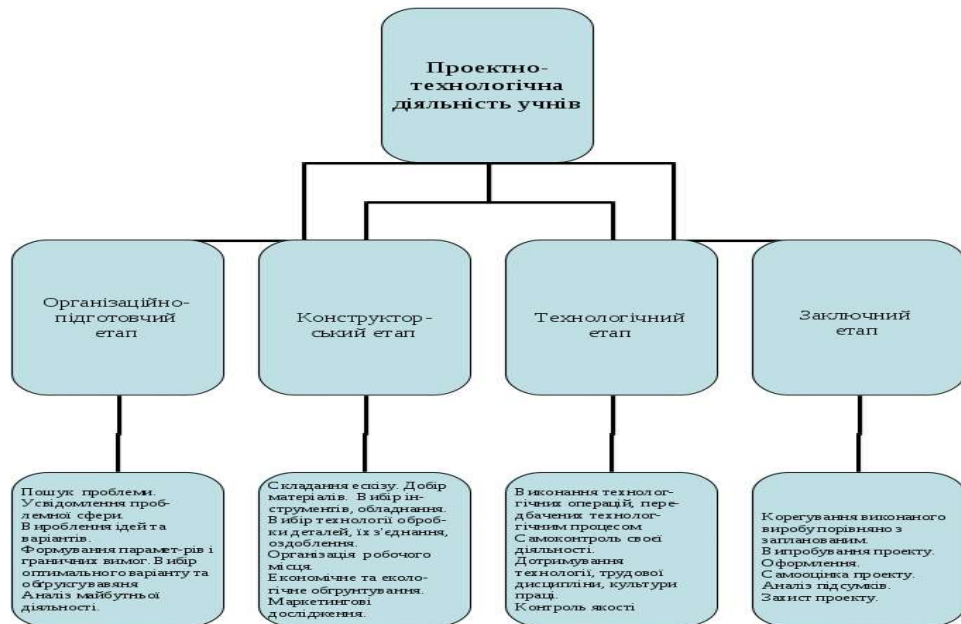

Рис.2.5 –проектно-технологічна діяльність учнів

На організаційно – підготовчому етапі перед учнями постає проблема – усвідомлення необхідності потреб у сферах діяльності людини. На цьому етапі учні усвідомлюють та визначають значення майбутнього, формують та пропонують ряд ідей та різноманітні варіанти й параметри конструкцій. А потім обговорити та вибрати оптимальний варіант конструкції. Усвідомлюють значимість та необхідність даної конструкції для самих себе і суспільства.

Результатом діяльності учнів є придбання нових знань, умінь і готові графічні документи, протягом цього етапу школярі здійснюють самоконтроль і самооцінку своєї діяльності.

Наступний етап – конструкторський на якому планують технології виготовлення, а саме: складають ескіз, підбирають інструменти і обладнання, визначають послідовності технологічних операцій, вибирають доцільну технологію виготовлення обраної конструкції; виконують економічні, екологічні та мінімаркетингові операції.

На 3-му етапі – учні виконують заплановані операції, здійснюють самоконтроль та контроль якості виробу [12].

Мета – якісно і правильно виконати трудової операції.

Предмет діяльності – створити матеріальний продукт, та набути знання, вміння і навички.

Засоби – інструменти і обладнання, з якими працює учень.

Результат – набуття знань, умінь і навичок., закінчені технологічні операції є проміжним результатом діяльності учнів на цьому етапі.

На заключному етапі учні встановлюють, чи досягли вони своєї мети, який результат їхньої праці.

По закінченню всього учні захищають свій проект (виріб, план, модель) перед однокласниками [17].

Більш конкретно розглянемо методику реалізації креативних здібностей учнів 5 класів засобами технології виготовлення аплікації (природних та текстильних матеріалів) на прикладі розробки творчого проекту «Горбинка для дрібничок».

1. Проблемно-пошуковий етап

1.1 Розробка плану виконання проекту

- Обираємо тему проекту – «Горбинка для дрібничок» ;

- Досліджуємо історію розвитку торбинок;
- Обираємо та аналізуємо моделі-аналоги ;
- Створюємо ескіз торбинки;
- Підбираємо інструменти та матеріали;
- Визначаємо технологічні операції щодо використання технологій у відповідності виробу, що виготовляється;
- Проведення міні – маркетингового дослідження виготовленого виробу;
- На підставі міні – маркетингового дослідження формулюємо висновки та розробляємо рекламний – проект виробу.

1.2 Обґрунтування проекту на виріб та історія його розвитку

Сумка – це обличчя людини, за якою можна припустити, скільки людині років, який у неї соціальний статус. Сьогодні не знайдеться такої жінки, яка не мала б у своєму гардеробі хоча б однієї сумочки. Ми навіть не можемо собі уявити, що цього аксесуара може раптом не опинитися в наших руках.

Історія сумок почалася кілька століть назад. Початок історії сумок поклала шкіряна кишеня – мішок невеликих розмірів, яка пришивалася до одягу. Починаючи з 15 століття, у побуті з'явилися маленькі мішечки для монет і дрібних предметів(рис.2.6).

Такі торбинки при ходьбі дзвеніли, їх носили на поясі як чоловіки, так і жінки. У 16 столітті жінки стали пришивати мішечки до спідниць зі споду.

Рис.2.6 – зразки перших торбинок

У другій половині 17 століття в чоловічу моду увійшли штани з кишенями, і після цього чоловікам вже орбинки не знадобились, гроші вони стали зберігати в гаманцях, які клали в кишеню. І надалі історія розвивалася в основному в напрямку жіночих сумок .

У 18 столітті в історії сумок з'явилися дамські сумочки з матерії або мережива, які називалися «помпадур». Цього ж часу у жіночих спідницях зробили потайні кишені, які вшивають в бічні шви.

У першій половині 19 століття історія жіночих сумок змінилася радикальним чином: жінки перестали ховати їх під спідницями і зберігати речі в кишеня. Такі ридикюлі виготовлялися з різноманітних тканин різного кольору. Хитромудрість і строкатість кисета – сумочка з довгими шовковими ручками залежала, головним чином, від спроможності дам .

На початку 20 століття в жіночу моду увійшли вузькі довгі спідниці з перехопленням нижче колін. І тому таким чином розміри сумок стали збільшуватися з великою швидкістю. Жінки і дівчата стали собі брати сумки великих і середніх розмірів на довгому ремінці. І згодом в історії сумок з'явилися сумки, які найбільше схожі на сумки нашого часу.

Свій сучасний, прийнятний для нас вид, жіноча сумка набула тільки в 19 столітті. В ту історичну епоху, коли жінки почали усвідомлювати власну свободу від чоловіків. У Середньовіччі, жінки носили все в своєму одязі, в прямому значенні і цього слова. Сумкою для них були їх широкі спідниці, в численних складках яких було легко сховати так звані суми – кишені . Трохи пізніше, витончені сумочки – мішечки стали носити прямо на поясі. Такі маленькі сумки – мішечки зберігалися і в епоху Ренесансу. Вже XVI століття принесло сумки з рамковими замками, конструкції яких перейшли і в наші дні. У XVII ст. Європою промчало нове дихання моди. Приблизно в тому ж столітті з'явився «ридикюль» (Рис.2.7). Його авторкою була маркіза де Помпадур. Це тип м'якої сумочки з оксамиту і мережива, з багатьма прикрасами. Для прогулянок і візитів стали виготовляти ридикюлі з дорогих

хутр, вишитих сріблом, а також золотом, зроблених цілком із срібної або золоті кольчужної сітки.

Рис.2.7 – ридикюль

Завдяки винаходу поїзда у 19 столітті, з'явилась саквояж – сумка, призначена для далеких подорожей (Рис.2.8).

Рис.2.8 – саквояж – сумка

Самим яскравим періодом в історії сумок був 1920 рік тоді тільки почали експериментувати з сумочками для чарльстону. Спеціальні замочки для сумок з'явилися десь у 19-му столітті, блискавку винайшли тільки в 20-х рр. 20-го століття.

Як відомо, першими компаніями з виробництва сумок стали LouisVuitton і Hermès паралельно з ними працювали саморобники, праця яких досить довго залишалась потрібною для населення, адже не кожен мав можливість придбати сумочку з таких дорогих матеріалів як парча або шкіра.

Сумки роблять у вигляді всіляких пароплавів, автомобілів і літаків. Деякі дизайнери взагалі задумували сумки у формі музичних інструментів.

Рис.2.9 – сумки LouisVuitton

1.3 Створення банку ідей та виробів-аналогів

Сумка є необхідним аксесуаром сучасної жінки та чудовим подарунком. У продажу є різноманітні за формою та матеріалами жіночі сумочки. Одні з них виготовлені з відносно дешевих тканин, інші – виготовлені з натуральної тканини, що мають коштовне оздоблення. Техніки виготовлення сумок також значно різняться, але найбільше цінуються аксесуари створені власноруч.

Міркуючи над розробкою даного виробу було визначено наступні критерії:

- ✓ зручність у використанні;
- ✓ оригінальна та естетична форма;
- ✓ доступні матеріали;
- ✓ можливість виготовлення в шкільній майстерні;
- ✓ екологічно чисті конструкційні матеріали;
- ✓ невелика кількість деталей;
- ✓ міцність;
- ✓ мінімалізм дизайну.

В журналах та інтернеті було знайдено багао ідей виготовлення торбинок. Відібрані зразки різних сумок утворюють банк ідей.

1.4 Аналіз виробів-аналогів

Використовуючи інтернет було переглянуто багато моделей – аналогів. Із великої кількості прикладів було обрано одну модель і техніку виготовлення виробу та оздоблення.

Таблиця 2.3

№	Виріб	Недоліки	Переваги
1.		Занадто великий розмір	Цікавий дизайн
2.		Велика кількість деталей, що займе велику кількість часі при виготовлені виробу	Чудово підійде до задуманого нами розміру

Продовження таблиці 2.3

3.		Не зовсім комфортна форма виробу	Гарно підібрані кольори.
----	---	--	--------------------------------

2.Конструкторський етап

2.1Складання ескізного малюнка на базі аналізу моделей-аналогів

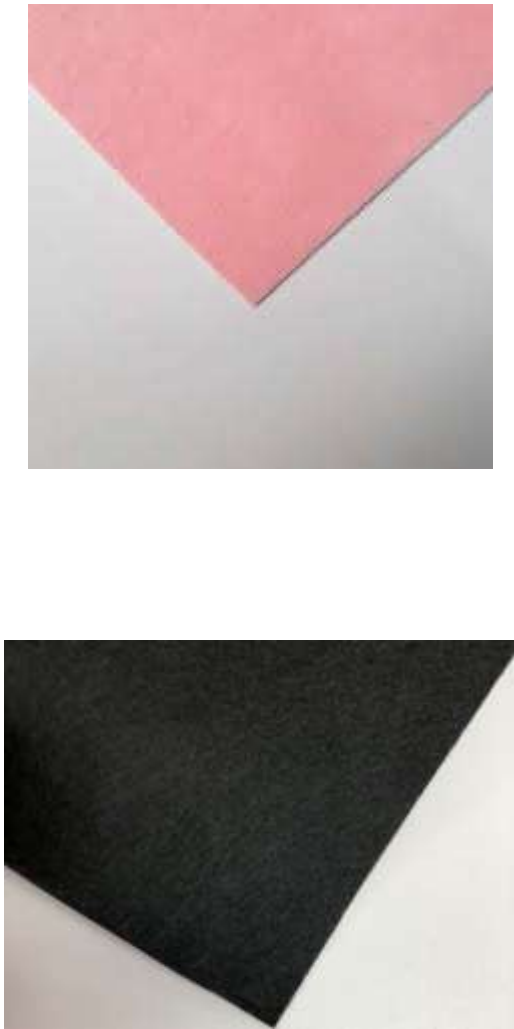

Рис.2.10 – розробка ідеї виготовлення торбинки

2.2 Вибір конструкторських матеріалів

Матеріали для виготовлення «Торбинки для дрібничок»

Таблиця 2.4

№	Фото	Назва
1.		Фетр лист а4 (2 шт) рожевий та чорний

Продовження таблиці 2.4

3.		Клей пістолет
		Цепочка з діаметром кільця 0.5мм.
5.		Стрічка

Продовження таблиці 2.4

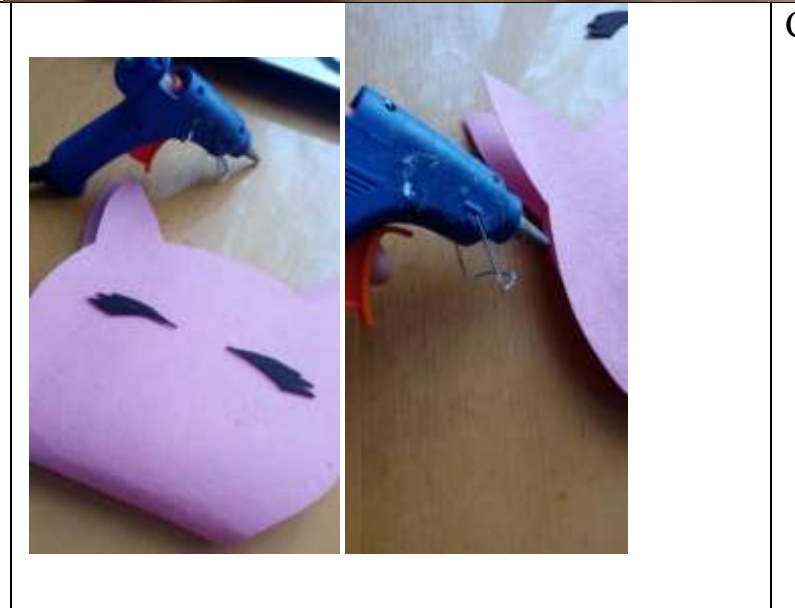
			Закліпка
--	--	---	----------

3.1 Виконання технологічних операцій передбачених технологічним процесом з дотриманням технологічної, трудової дисципліни, культури праці

Таблиця 2.5

№	Фото операції	Опис
1.		<p>Малюємо та вирізуємо деталі нашого виробу.</p>

Продовження таблиці 2.5

2. .		Розміщуємо деталі виробу на матеріал(фетр) і обводимо.
3. .		Розкроїємо наші деталі.
4.		Склеюємо наш виріб.

Продовження таблиці 2.5

5.		Закріплюємо зачіпку до нашої торбинки.
6.		Прикріплюємо ручку нашої торбинки.
6.		Приклеюємо носик та вії .

Продовження таблиці 2.5

7.		За бажанням прикрашаємо наш виріб. Я використала стрічку з якої зробила бантик.
----	---	---

4. Заключний етап

4.1. Міні-маркетингові дослідження (екологічне, економічне та естетичне обґрунтування спроектованого та виготовленого виробу)

Екологічне дослідження

У зв'язку з призначенням виріб повинен відповідати таким вимогам:

- матеріали повинні бути не токсичними;
- матеріали повинні мати міцні властивості;
- матеріали не мають шкодити шкірі;
- матеріали повинні відповідати санітарно – гігієнічним нормам.

Для виробу «Торбинка для дрібничок» ми обирали матеріали, які не шкодять здоров'ю людини, не викликають алергічних реакцій та не шкодять шкірі. Всі матеріали є екологічно чистими.

Економічні розрахунки для створення торбинки

Таблиця 2.6

Назва	Ціна одиниці виробу, грн.	Втрати матеріалу	Вартість витрат, грн..
Фетр	32 грн. за 1 лист	2 листа	64 грн.
Цепочка	20 грн. за 1 метр	20 см.	20 грн.
Гудзик	1,25 грн. 1 шт.	1 шт.	1,25 грн.

Продовження таблиці 2.6

Клей	3 грн. 1 шт.	5 шт.	15 грн.
Закліпка	6 грн. за 1 шт.	1 шт.	6 грн.
Стрічка	1 метр. 3 грн.	1 метр	3 грн.
Разом	109,25 грн		

Для виготовлення «Торбинки для дрібничок» ми витратили 109,25 грн. за сучасними ціновими мірками це не є великою ціною.

Отже наш виріб не потребує великих грошових витрат, тому що використані матеріали або мають низьку ціну. Виріб буде створено вдень, саме це не завдасть значних затрат на використання електричної енергії.

Естетичне обґрунтування спроектованого та виготовленого виробу

Для того щоб зберігати десь свої дрібнички можна використовувати нашу торбинку. Також таку торбинку можна використовувати як косметичку, або пенал.

Дотримуючись вище перерахованих вимог було виготовлено виріб «Торбинка для дрібничок».

4.2 Розробка реклами виробу

Рис.2.11 – реклама готового виробу

4.3. Формування висновків до проекту за підсумками проектно-технологічної діяльності

Під час роботи над проектом ми багато дізналися з історії виникнення торбинки для дрібничок. Створили свій власний модний аксесуар. Вдосконалили свої знання з матеріалознавства, моделювання та конструювання, художньої обробки різних матеріалів, на практиці застосували економічні знання. Самооцінка розробленого проекту та виготовленого виробу визначалась наступними критеріями:

- Технологічні – оригінальне використання і поєднання матеріалів; незвичайні технології; невелика витрата коштів; середня складність і обсяг виконаних робіт відповідає всім вимогам ручних робіт.

- Конструктивні: зручно у використанні, міцність та надійність; відповідає конструкції призначенню виробу; простоте у побудуванні конструкції.

- Економічність: невелика собівартість проекту; невисокий рівень продажної ціни; під час рекламної компанії серед знайомих – зявилося багато бажаючих придбати даний виріб. Вважаємо, що є необхідність у даному виробі на ринку.

- Екологічність: не забруднює навколишній світ під час виготовлення виробу.

В результаті виготовлення виробу було визначено необхідність розробки даного проекту, було вдосконалено особистісні якості, а саме креативне мислення, нестандартний підхід до проектування та виготовлення «Торбинки для дрібничок».

ВИСНОВКИ

У процесі виконання дипломної роботи її мета була досягнута, а завдання вирішені. У роботі були проаналізовані основні джерела по темі дослідження. Були визначені теоретичні засади організації проектно – технологічної діяльності для учнів базової середньої школи на уроках трудового навчання.

Таким чином проаналізувавши теоретичні засади організації проектно – технологічної діяльності учні ЗСО ми дійшли висновку що на розвиток креативних здібностей учня впливає навколишнє середовище, його знання уміння та навички які він отримує під час навчання. Під час проведення уроку трудового навчання для учнів базової середньої освіти учитель повинен більшу увагу приділяти на формування їхньої національної самосвідомості та загальної культури світоглядних орієнтирів, екологічного стилю мислення і поведінки, творчих здібностей, здатності до саморозвитку. Учні особисто вибирають об'єкт проектування та тему проекту, тобто виріб, який вони хотіли б дійсно вдосконалити, яким би хотіли задовольнити потреби людей. Проектно – технологічна діяльність дозволяє розкрити і розвивати творчі здібності учнів, та підвищувати інтерес до навчання. Тому найкраще використовувати методод творчих проектів. Він створює найкращі умови для розвитку творчої активності школярів.

Для більш ефективного навчання учнів вчителю потрібно більш ретельніше організувати навчальний процес для учнів. Вищесказане можна реалізувати за допомогою створення календарно – тематичного планування та створення матриці.

З цією метою було розроблено календарно – тематичне планування для учнів 5 класу. На базі календарно – тематичного планування розроблено творчий проект «Горбина для дрібничок» який включає тему, мету проекту, технологічну карту, а також економічне та екологічне обґрунтування проекту. Окрім проекту було розроблено «матрицю», її використання у освітньому процесі сприяє легшому формуванню підбору технологій для

виготовлення проекту та більш конкретизує очікувані результати від виконання творчого проекту.

На підставі зробленого нами дослідження, можна зробити такі висновки, що головним завданням учителя є розкриття творчих задатків учнів та реалізування їх креативних здібностей.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. [режим доступу [file:///C:/Users/1/Downloads/%D1%80%D0%B5%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D0%B4%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%97%20%D1%89%D0%BE%D0%B4%D0%BE%20%D1%81%D0%BA%D0%BB%D0%B0%D0%B4%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%BA%D0%B0%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%B4%D0%B0%D1%80%D0%BD%D0%BE%D1%82%D0%B5%D0%BC%D0%B0%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D0%BE%20%D0%BF%D0%BB%D0%B0%D0%BD%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/1/Downloads/%D1%80%D0%B5%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D0%B4%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%97%20%D1%89%D0%BE%D0%B4%D0%BE%20%D1%81%D0%BA%D0%BB%D0%B0%D0%B4%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%BA%D0%B0%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%B4%D0%B0%D1%80%D0%BD%D0%BE%D1%82%D0%B5%D0%BC%D0%B0%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D0%BE%20%D0%BF%D0%BB%D0%B0%D0%BD%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20(1).pdf)]
2. [режим доступу http://mirgorodgorono.at.ua/publ/metodob_39_ednannja_vchit_eliv/inform/rozvitok_tvorchikh_zdibnostej_ta_gnuchkosti_mislennja_molodshikh_shkoljariv_zasobami_osobistisno_orientovanogo_navchannja/26-1-0-240]
3. [режим доступу <http://tpal.com.ua/spase/psyhsl/roztworzdib.html>]
4. [режим доступу <https://osvita.ua/vnz/reports/psychology/28928/>]
5. [режим доступу https://psihol.jimdofree.com/на_допомогу_педагогам/розвиток_креативних_здібностей/]
6. [режим доступу https://trudpalcv.at.ua/load/rizne/rizne/kalendarne_planuvannja_5_9_klasi_obs_l_tekhn/6-1-0-207]
7. [режим доступу <https://www.cuspu.edu.ua/ua/konferen-2018-2019-arhiv/iv-a-mizhnarodna-naukovo-praktychna-onlain-internet-konferentsiia-problemy-ta-innovatsiyi-v-pryrodnycho-matematychniy-tekhnolohichniy-i-profesiyiniy-osviti-2018/sektsiia-5/7858-rozvytok-tvorchykh-zdibnostey-uchniv-zahalnoosvitnoyi-shkoly-v-protsesi-trudovoho-navchannya>]
8. Барко В. І. Тютюнников А. М. Здібності: загальна характеристика / В. І. Барко, А. М. Тютюнников // Як визначити творчі здібності дитини? – К.: Україна, 1991. – 80 с.
9. Блахут А. Роль естетического воспитания в развитии творческих способностей личности: дис. ... канд. философ. наук – К.: 1984. – 20 с.

10. Зязюн І.А. Всеукраїнська державна комплексна програма естетичного виховання / І.А. Зязюн // Педагогіка і психологія: Вісник АПН України. – 1993. – №1./ – С.43 – 51
11. Історія дамських і чоловічих сумок [режим доступу <https://www.epochtime.com.ua/fashion/handbags/istorija-damskyh-i-cholovichyh-sumok-71375.html>]
12. Калошин В. Ф. , Гоменюк Д. В., Сушенцева Л. Л. Розвиток творчості учнів / В. Ф. Калошин , Д. В. Гоменюк, Л. Л. Сушенцева // метод – посібник. – Харків, 2008. – 112 с.
13. Кизенко В.І. Педагогічні функції і змісті факультативного навчання в основній школі / В.І. Кизенко // Педагогіка і психологія. – 1997. – № 2. – С. 24 – 32.
14. Коберник О. М. Проектно-технологічна система трудового навчання / О.М. Коберник // Трудова підготовка в закладах освіти. – 2003. – №4. – С. 8 – 12.
15. Бербец В. В., Дубова Н. В., Коберник О. М. та ін. Методика організації проектно-технологічної діяльності учнів на уроках обслуговуючої праці / В. В. Бербец, Н. В. Дубова, О. М. Коберник та ін. // Навч. – метод. посібник. – Умань, 2003. – 92 с.
16. Веремійчик В. М. Методи, що визначаються за характером навчально-пізнавальної діяльності учнів / Веремійчик В. М. // Методика трудового навчання в початковій школі. – Тернопіль, 2007. – 43 с.
17. Коберник О. М. Проектування навчально – виховного процесу в школі./ О. М. Коберник – К. : Хрещатик, 1996. – 168 с.
18. Поява жіночої сумочки [режим доступу <http://womens-life.org/zhinochi-shtuchki-abo-istoriya-yih-viniknennya/poyava-zhinochoyi-sumochki/>]
19. Моляко В. Психологічне дослідження творчого потенціалу особистості: монографія / Авт. кол., наук. кер. В. Моляко. // Педагогічна думка – К. :, 2008. – 208 с.

20. Хорунжий В.І., Черніка Г.П. Методика трудового навчання в початкових класах. Хорунжий В.І., Черніка Г.П. // – Олександрія:,1996. – 96с.